

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un sir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cuvânt

rostit de Ioan F. Negruțiu, la
29 August 1911, — în cimiterul bi-
sericeii parohiale din Blaj, — în
amintirea repausaților fundatori și
binefăcători ai Asociațiunii.

*Inalți preasfințiți Arhieriei!
Fraților iubiți!*

În casa Părintelui nostru ceresc
am înălțat rugăciuni de mulțămintă,
că ne-am învrednicit să ajungem
aceste zile de sărbătoare culturală,
de însemnătate mare pentru întreg
neamul românesc.

Uniți în cugete și în simțiri,
stăm acum în acest loc de odihnă,
împodobit cu câteva cruci și mo-
numente, unde am venit, ca după
legea noastră strămoșească, să ri-
dicăm rugăciuni la tronul celui
Atotputernic, pentru odihna sufle-
telor repausaților membri fundatori
și binefăcători ai Asociațiunii, în-
mormântați aci și în alte locuri,
de vecinică amintire pentru noi.

Și noi românii de pretutindea,
întruniți la serbările jubulare
de 50 de ani ale Asociațiunii, nu
puteam săvârși un act mai mareț,
o faptă mai înălțătoare de inimi, ca
acest pelerinaj la mormintele acelor
fruntași ai neamului românesc, cari
sub aceste cruci modeste își așteaptă
învierea.

Aci sunt înmormântați unii din-
tre acei mulți bărbați de inimă, cari
acum sunt 50 de ani au întemeiat:
„Asociațiunea pentru literatura
română și cultura poporului ro-
mân“; cea dintâiu, cea mai veche
și cea mai înaltă instituțiune cultu-
rală a Românilor din regatul sf.
Stefan.

În aceste momente sărbătorești
ni-se prezintă toate faptele, toată
energia, toată munca lor cheltuită
pentru cultura poporului român.

Lângă aceste morminte ni-se
înfățișează înaintea inimei noastre,
înaintea sufletului nostru toate figu-
rile marcante ale neamului româ-
nesc.

Lângă aceste morminte a to-
varășilor lor de muncă vedem în-
șiruite umbrele tuturor acelor băr-
bați fruntași, cari la anul 1860 ho-
tăresc înființarea Asociațiunii pentru
literatura română și cultura popo-
rului român.

Vedem cu ochii sufletului no-
stru, ieșind din acest mormânt,
umbra marelui Arhieriu: Alexandru
Sterca Șiuțiu, care împreună cu
marele Arhieriu: Andreiu baron de
Șaguna, și în conglăsuirea cu Ioan
Alexi, primul episcop dela Gherla,
însoțiți de alți 171 fruntași români,
la 10 Maiu 1860 subscriu și înain-
tează locotenenții (guvernatorului)
din Transilvania o adresă, în care
cer voie să țină în Sibiu o consfă-
țuire, în scopul înființării unei »Aso-
ciațiuni Culturale“.

Par'că și acum auzim din gla-
sul marelui Arhieriu Andreiu baron
de Șaguna, primul prezident al
„Asociațiunii“ cuvintele: »*Iată Dom-
nilor a sosit ziua cea dorită
pentru înființarea unei »Asocia-
țiuni«, care se aibă de scop li-
teratura română și cultura po-
porului român*“.

Aici înaintea noastră avem mor-
mântul lui Timoteu Cipariu, părin-
tele filologiei române, cel dintâiu
v.-prezident, și mai târziu prezident al
Asociațiunii pentru literatura română
și cultura poporului român. Dis-
cursul clasic a lui Cipariu, ținut la
1861, se aseamănă cu un cântec de
jale a trecutului nostru, și ne ser-
vește totodată ca un memento, ca
un cuvânt de încurajare pentru
toate timpurile, în lupta noastră cul-
turală. »*Limba noastră româ-
nească — sicedă Cipariu — e un
tesaur. născut cu noi dela țifele*

*maicii noastre; dulce ca sărută-
rile măicuțelor, când ne plecau
la sinul lor. E un tesaur mai
scump decât vieța; tesaur, care
de l-am fi pierdut, de l-am pierde,
de vom suferi vreodată, ca ci-
neva cu puterea, sau cu înșelă-
ciunea, sau cu momelile să ni-l
răpească, atunci mai bine să ne
înghită pământul de vii; să ne
adunăm la părinții noștri cu
mângâierea, că n'am tradat cea
mai scumpă moștenire, fără de
care n'am fi vrednici de a numi
fi lor*«.

* * *

Inalți preasfințiți Arhieriei!
Fraților iubiți!

În aceste momente de mândrie
națională ne amintim cu pietate de
o serie întreagă de nume ilustre ale
acelor bărbați, cari au conlucrat la
întemeierea și înaintarea Asociați-
unii pentru literatura română și cul-
tura poporului român.

Între aceștia se numără: Andreiu
Mocioni de Foen, mare proprietar
— Dr. Ioan Rațiu bărbatul, care a
compus cu multă îngrijire petiția
dela 10 Maiu 1861, și prezidentul
de pie memorie al partidului na-
țional. Aci ni-se înfățișează umbra
măreață a lui George Barițiu, ma-
rele nostru istoric, nestorul publi-
cisticeii române, secretarul I., timp
de 28 ani neîntrerupt, și mai târziu
prezidentul Asociațiunii, — care îm-
preună cu Ioan Cav. de Pușcariu,
unul dintre cei mai activi și mai
însuflețiți întemeietori ai Asocia-
țiunii, și cu Timoteiu Cipariu, au
compus câte un proiect de statute
pentru Asociațiune.

Între întemeietorii și binefăcă-
torii Asociațiunii se numără mai
departe:

Axente Sever, luptătorul neîn-
frânt pentru libertate, egalitate și
frățietate: pentru drepturile popo-
rului român.

Nicolae Popea vicar arhiepiscopesc, v.-prezident și episcop mai târziu; — Ioan Popasu, episcopul de pie memorie dela Caransebeș.

Baronul Vasile Pop, al doilea prezident și Ioan Hannia, al doilea v.-prezident al Asociațiunii;

Iacob Bologa, conzilier c. r. vice- și apoi prezident al Asociațiunii.

Iosif Vulcan, avocat, întemeietorul și redactorul revistei „Familia”; — Iustin Popfiu, cunoscut ca mare orator bisericesc. — Ioan Popescu profesor și secretar I. — Antoniu Vestemian, Dr. D. P. Barcianu, foști secretari II. ai Astrei; — Dr. Ilarion Pușcariu, v.-prezidentul Astrei; — Dr. Alexandru Mocsoni, prezident al Asociațiunii (1901.); — Iosif Sterca Șuluțiu vice- și apoi prezident al Asociațiunii, sub a cărui îngrijire s'a ridicat școala de fete și internatul, precum și muzeul național; — Zaharie Boiu prim secretar; — Ioan Bran de Leményi, căpitan suprem; — Visarion Roman, întemeietorul primului institut de credit și de economii „Albina”; — Petru Man, conzilier c. r. financiar; — Constantin Stejar, căpitan c. r. — Niculae Gaetan, consilier c. r.: — Ioan Florian prezident de tablă; — Dr. Iosif Hodoș, distinsul scriitor și fost membru al Academiei române. — Gregorfiu Mihali, canonic; — Ioan V. Rus, profesor, protopop, secretar și timp mai îndelungat membru activ în comitetul central al Asociațiunii; mai târziu canonic; — Gavril Muntean, director gimn.; — Dr. Pavel Vasiciu, consilier c. r. — Dr. Ioan Meșota profesor; — Basiliu Rațiu, vicar arhiepiscopesc; — Constantin Papfalvi, Constantin Alutan, Ioan F. Negruțiu, Ioan Pamfilie, Alexandru Micu, Ioan Antonelli, canonici; — Ioan Tarța, Geleon Blasian, profesori ș. a.

Acești bărbați ai neamului românesc, împreună cu toți tovarășii lor de muncă, — dintre cari 3—4 mai sunt în viață și de față la această sărbătoare jubilară, — acești luminători ai poporului român ne-a arătat calea mântuirii; ne-a dovedit prin viața lor, prin faptele lor, că și pentru noi românii arma biruinții este *cultura pe toate terenele în conglăsuire deplină cu poruncile lui Dumnezeu*. Ei au ajuns biruitori prin munca, prin dragostea prin credința, prin încrederea lor împrumutată. Ei au aprins facla, care luminează tuturor românilor. Ei ne-au dat problema culturii noastre

naționale, și pentru rezolvirea acestei probleme culturale ne-au lăsat ca moștenire îndempul, pilda lor vie: *împrejurările vieții noastre fie acele cât de grele, cât de vitrege, niciodată să nu ne amăgească, niciodată să nu ne sperie; niciodată să nu ne descurajese; ci totdeauna: și în timpuri bune și în timpuri rele, să avem încrederea deplină în Dumnezeu și în vitalitatea neamului românesc*.

Întemeietorii Asociațiunii noastre ne ziceau și ne zic în continuu:

»*Luminați-Vă și Ve-ți fi*«. »*Munciiți cu constanță și fără a osteni, cât ve-ți trăi*«. »*Faceți-vă datoriile conștientios și fără șovădire*«. »*Luminați poporul, îndemnându-l la muncă și cruțare*! Și înainte de toate creșteți și învățați fi neamului românesc în frica lui Dumnezeu, ca să-și păsească limba, credința legea, portul și obiceiurile bune ale părinților noștri«.

Astfel, urmând noi povețele și învățăturile înaintașilor noștri, cari au întemeiat Asociațiunea, să-i facem nemuritori și prin faptele, ce vom săvârși noi și urmașii noștri în numele lor.

* * *

Înainte voastră, mărețe umbre! cu pietate, cu recunoștință ne plecăm capetele noastre. Vă rugăm să vă întrepuneți pentru noi, să cereți să ne scutească *Părintele îndurărilor* neamul nostru; și toate instituțiunile noastre culturale să le scutească de toată vrajba dintre frați; să ne apere de toată stricăciunea vrăjmașilor noștri; pentru ca să scăpăm noi de tot năcasul, mânia și nevoia Dlui să vă rugați.

Voi! suflați nobile! veghiați din plaiurile fericirii vecinice: »*Unde nu-i durere, nici suspin*«; veghiați și cereți binecuvântarea Tatălui nostru ceresc asupra Asociațiunii, asupra acestei instituțiuni culturale a neamului românesc, a cărui fundament voi l'ați pus acum sunt 50 de ani. *Ajutați-ne cu rugăciunile voastre, ca astfel munca voastră să fie întemeinicată pe vecie*.

Și noi în aceste momente solemne, aci lângă aceste morminte ale tovarășilor voștri de muncă, pentru înaintarea în cultură a poporului român, ne legăm, că vom avea totdeauna înaintea noastră *lumina faptelor voastre, ne vom*

năsuți, să le pricepem și să le urmăm.

Aci în acest loc, sub cerul liber, la umbra mormântului marelui nostru Arhiereu Alexandru, ne legăm, că vom păzi totdeauna poruncile lui Dumnezeu, ocrotitorul neamului românesc. Noi credem, noi știm, că poporul român numai cu ajutorul celui *Atotputernic* a învins nevoile, năcazurile, mânia și ispitele, de cari a avut parte în cursul vremurilor trecute. Noi știm, că numai sub scutul *Lui* neînvinc, poate să înainteze, să înflorească toate instituțiunile noastre culturale. Noi credem, că mâna *Lui* cea tare a condus și până aci naia culturii noastre naționale. Nădăjduim, că fiii noștri și toți urmașii lor vor rămânea tari în credință, în legea noastră strămoșească, își vor iubi, apăra și păstra limba, țara și moșia strămoșească, în toate timpurile.

* * *

Și acum veniți fraților iubiți! să dăm morților noștri *sărutarea tainică*. Veniți să depunem în fața acestor morminte și umbre ale neamului românesc, sentimentele noastre de dragoste, de venerațiune și de recunoștință, ce datorim tuturor întemeietorilor și binefăcătorilor Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

* * *

Tu Doamne al îndurărilor, care ai trimis asupra sfinților tăi Apostoli Spiritul cel sfânt, să-i întărească pe ei și pe urmașii lor în predicarea evangheliei Tale: întărește-ne și pe noi întru pășirea poruncilor Tale!

Primește rugăciunea noastră de mulțămire și de laudă, ce-ți aducem noi nevrednicii, în semn de vecinică dragoste și recunoștință pentru că ai trimis bisericii noastre naționale și neamului românesc luceferi pururea luminători, bărbați providențiali, cari au alungat negura întunerecului din mintea noastră; iar, prin învățăturile lor, prin faptele lor au deșteptat în inima noastră dragostea către biserică, către neam și către patria noastră iubită.

Ție-ți aducem această rugăciune, Doamne al pulerilor! și Ție mărire îți înălțăm: Tatălui și Fiului și Spiritului sfânt; acum și pururea și în veci vecilor. Amin.

Stăpânirea pământului prin muncă și carte.

Prelegere care eră să se țină poporului la 28 Aug. 1911, cu ocaziunea jubileului de 50 ani al »Asociațiunei«, de Dr. Ambroziu Chețianu director gimnazial. Din cauză neprevăzută a rămas însă nerostită.

(Continuare și fine).

Ne spune bunăoară, că folosind uneltele economice nouă, mașinele, ajungem la recoaltă mai multă și mai bună. Că sămănatul cu mașina de pildă, în urma căruia grăunțele de grâu ori alte bucate, cad în șiruri și la aceeaș afunzime, e mai prielnic pentru creșterea și întărirea holdei decât sămănatul cu mână; odată, pentru că fiind grăunțele așezate la aceeaș afunzime, ele resar și cresc deodată; a doua oară, crescând holda în șiruri firele ajung mai ușor la hrană și la apă, și cresc mai tari cu spice mai mari; dar și aerul, vântul suflă mai ușor printre șiruri, asemenea lumina și căldura soarelui pătrund mai cu înlesnire, și acestea toate, dau recoaltă mai bogată, decât cum da sămănatul cu mână.

Învățătura ne luminează, că fiind plantele ființe vii, pe lângă hrana pământului, cer hrană și din aer; apoi că ele resuflă cu întreg trupul lor, prin urmare și cu rădăcinile ascunse în pământ, și această resuflare noi trebuie s'o înlesnim săpând cucuruzul (porumb), săpând împrejur pomii; fi săpăm dar nu ca să pustiim numai buruiana, ci ca să le înlesnim sugerea aerului. Pentru a le mijloci sugerea aerului e bine a grăpă primăvara și holda, și a sfărma scoarța de pământ, pricinuită de ploaie.

Învățătura ne spune și aceea, că nice pământul nu-i scos de sub legea că de unde tot ieai și nu mai pui să nu se gate, prin urmare prăsând aceeași bucate pe un loc, puterea de rodire a lui se împușinează. Câte cară de grâu, secară, orz, cucuruz, apoi fân, nu se iau de pe el numai într'o vară, și ce-i dăm în schimb? puțin, de multeori pleava numai, care nu o putem folosi la altceva.

Cartea, care știe hrana bucatelor ne luminează și spune să îngrășăm, guñoim pământul, că el să rodească mai bine, să-l îngrășăm chiar și cu îngrășăminte (guñoiu) de fabrică, cari se fac cu grijă și cu multă socotință la firea locului.

Din celea spuse veți înțelege cu toții, că aevea la folosirea cuminte a pământului pe lângă puterea mânilor, avem lipsă și de carte, pentru că numai amândouă »munca și cartea« ne pot face stăpâni pe el, vom îmbrățișa dară cartea și vom ascultă sfaturile bune.

Pe lângă bogățiile, ce le scot din pământ ierburile și alte plante, mai are el și alte comoii, ascunde în sinul său aur, argint, aramă, fier și alte bogății, cari încă, multă vreme au fost lucrate numai cu puterea, a sosit însă și pentru ele altă vreme, în mâna măiestrului de azi, a cărui minte este agerită prin învățături, și acestea se schimbă în lucruri foarte frumoase, și de mari prețuri, ba chiar și recoalta pământului, se schimbă în mâna măiestrilor cu carte, și câștigă în preț grăul măcinat în moara de site, sfecla de zahar trecută prin fabrică; lemnul în mâna măsarului, toate se schimbă și cresc în preț.

Munca și cartea fac așadar minuni și în măiestrii, să ne gândim numai la multele lucruri ce se găsesc într'o boltă (băcănie) cari de cari mai frumoase, cari toate sunt eșite din mâna omului, ori din fabricile purtate de dânsul; ori să ne aducem aminte de mărfurile multe ce se adună la un târg, și vom rămâne pe deplin încredințați, că puterea mânilor și învățătura, stăpânesc pământul, cu toate comorile lui. Cum să nul o bucată de fier pe care cel nepriceput nici nu o ia în seamă, faurul dela sat o schimbă în unealtă folositoare, cel dela oraș în lucru prețios, iar fabricantul o pune ca rotiță în mașina cea mai încurcată, toți o fac aceasta cu ajutorul învățaturii, de care ascultă toate puterile pământului. Indemn și acesta pentru îmbrățișarea cărții, a învățaturii.

* * *

Dându-ne după acestea seamă de bogățiile pământului, peste cari Stăpânitorul lumii, ne-a făcut și pe noi stăpâni, și de puterea mare, ce o are mintea, această unealtă frumoasă a sufletului nostru, ne vom simți încălzii de evlavie și mulțumită față de Stăpânitorul mare al lumii, și mulțumitori față de aceia, cari prin lățirea învățaturii țintesc la agerirea minții, și prin ea la binele și fericirea noastră, cum o face aceasta și »Asociațiunea«.

Cu acestea incheiu, mulțămindu-vă de răbdarea cu care m-ați petrecut și ascultat.

Serbările dela Blaj ale Astrei.

ZIUA A TREIA.

Continuarea ședinței a II. a Asociației.

La orele 3 și jumătate D. Andrei Bărseanu deschide adunarea, în sala de gimnastică, constatând cu bucurie că e de față I. P. Sf. Sa Mitropolital Mihályi și P. Sf. Sa Dr. Demetriu Radu. La masa prezidențială ocupă loc pe lângă vice-președinte și arhie-

rei dd. I. Lăpădatu, St. C. Pop, Păr. Ștef. Roșianu, secretarul O. C. Tăslăuanu. Pe scaunele din jur notabilități din țară și dela noi.

După deschiderea obișnuită se ridică D. I. Lăpădatu, raportorul comisiei pentru censurarea socotelilor Asociației. Ne spune că această comisie alcătuită sub presiunea Dlui Dr. N. Oncu, cercetând socotelile, a aflat între altele, de o parte, la cheltuieli un plus peste buget mai ales la poziția revistei »Transilvania«, dar de altă parte cruțări însemnate. La urmă prezintă propunerile comisiei: 1. Să se aproabe bilanțul. 2. Să se voteze plusul de 1000 cor. la poziția revistei Transilvania. 3. Să se exprime mulțămite celor doi fruntași ai noștri: Andrei Bărseanu și adv. Cosma cari în cursul anului au întors Asociației sumele cari le-au primit ca stipendii în tinerețe, exprimând dorința ca acestea inimi nobile și conștii să-și afle cât mai mulți următori.

În vremea aceasta își face apariția în sală eroul nostru de ieri, aviatorul Vlaicu, înconjurat de o gardă de prietini tineri: Goga, Lupaș, Agârbiceanu, Triteanu și alții. Publicul erumpe în cele mai călduroase ovații, cari nu mai vreau să contenească. Tânărul erou înaintează sfios, ca o fată mare, cu ochii umezi. Președintele ridicându-se anunță, între strigăte puternice de »Trăiască Vlaicu« solemnitatea clipei.

Abia contenesc ovațiile, când răsună alte strigăte de trăiască, tot atât de puternice, cari vestesc apariția altui sburător, tot atât de îndrăzneț și de ilustru, sburătorul gândului, al minții românești: prof. N. Iorga. Sunt clipe foarte sărbătorești acestea. Apostolul neamului își poartă ochii mari, sugestivi, peste mulțimea de fețe extaziate, înaintând domol, cu marea barbă revărsată frumos peste piept.

Urmează la cuvânt Păr. Ștef. Roșianu, raportorul comisiei pentru înscrierea de membrii. Constată cu bucurie marele interes ce-l poartă lumea noastră pentru cea mai înaltă instituție culturală a noastră. Dovadă: numărul mare de membrii fondatori, pe vieață și ordinari, cari s'au înscris cu acest prilej.

Lista acestora au dat-o în numărul trecut.

Cetirea numelor noilor membrii stărnește aplause însuflețite.

Vin apoi clipele celea mai solemne: alegerea prezidentului și a vice-prezidentului. În numele comisiei pentru întregirea comitetului vorbește deputatul St. C. Pop. Spune, puternic și cu energie, după cum i-e firea, că la demnitatea de președinte al Asociației toate inimile românești nu pot avea decât un singur candidat, pe valorosul ei vice-președinte de până aici: cel mai ales dintre fruntașii ardeleni de astăzi, dl Andrei Bărseanu. Lumea prezintă consfințește într'un singur glas, această propunere desăvârșită din toate punctele de vedere. Ovații însuflețite. Dl Bărseanu ridicându-se mulțămeste pentru marea încredere, pe care adunarea generală i-o arată, și amintește că deși știe, ce sarcină grea îl așteaptă cu noua sa demnitate, totuși respectează voința miilor de membrii ai Asociației, întruniți la aceste serbări mărețe și primește presiulul.

Urmând iarăș la cuvânt raportorul comisiei, propune la demnitatea de vicepreședinte pe Rev. D. Dr. Vasile Suci, canonic, în Blaj.

La azul acestui nume auditorul aclamează cu însuflețire. Invățătul canonic, un muncitor îndărjit și viguros, se potrivește cum nu se poate mai bine pentru aceasta demnitate. Intr'adevăr Blajul nu putea da astăzi un bărbat mai potrivit Asociației și culturii românești peste tot. Declarat fiind de ales, în ovațiile multimei, se ridică Dr. Suciu, cu figura lui aspră, și într'un ton hotărât și bărbătesc mulțumește pentru onoarea ce i-se face. Spune, că acest fapt l-a ajuns absolut pe neașteptate, fiind până acum pentru multă lume dela noi aproape un necunoscut. Tocmai fiindcă așa fără veste l-a ajuns această demnitate, nu poate face făgăduieli pentru viitor, nici desfășura programe și planuri. Dar „ca unul, care mi-am făcut școlile la leagănul neamului nostru românesc, la Roma, voi ști să-mi fac datoria ori unde voi fi pus. Imi pun nădejdea în înțelepciunea prezidentului nostru ilustru, a secretarilor noștri, și tuturor membrilor din comitet, nizuindu-ne, cu toții, să ajungem, cu ajutorul lui Dumnezeu, acolo unde tinde Asociațiunea noastră, la cultura și înălțarea poporului românesc din această țară“ (Aplauze nesfârșite).

Indată după acestea se ridică Exc. Sa Mitropolitul Mihályi și felicită Asociațiunea pentru foarte potrivita alegere ce s'a făcut și spune: „mă pot felicita și pe mine însuși, ca mâna mea dreaptă a fost înălțată la o demnitate atât de onorifică. Asigur Asociațiunea, că bărbatul acesta pe care îl cunosc și îl prețuiesc pentru munca sa grea de 15 ani în slujba arhidiecezei păstorită de mine, va fi unul dintre cei mai de frunte muncitori pentru înaintarea și prosperarea ei. Vestit scriitor pe tărîmul literaturii bisericești, și adânc cunoscător al limbei românești, însemnează o nouă putere pentru nizuințele Asociațiunii. Rog pe Dumnezeu să-i binecuvinte munca și stradanile, ca să poată lucra cu acelaș zel și devotament cu cari a slujit el Biserica și pe Arhiepiscopul său“. (Furtunoase aplauze).

Deputatul Șt. Cicio-Pop, salută pe noii aleși în numele poporului românesc. „Să fiți voi clopotul bisericii mărețe ai cărei slujitori ați fost Voi aleși astăzi. Căci biserica este Asociațiunea noastră, biserica culturală, ai cărei temelii trebuie să fie morala și etica creștină. Misiunea clopotului trebuie să o împliniți Voi din locul vostru de veghere, a clopotului pe care s'a scris: Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango“. Da, să chemați la altarul culturii pe toți cei vii ai noștri, eari vorbesc aceeaș limbă cu noi și au aceleaș datini cu lacrimi pioase și cu imni de slăvire, să deplângeți pe cei răposați ai noștri, cari au fost mari în viață și să vi-i puneți pildă de urmare tuturor, apoi ca clopotele sfințite să alungați, cu înțelepciunea și inima voastră străbătută de iubire de neam, furtunile, cari ar încerca să întunece soarele culturii noastre, viața noastră ca neam deosebit. Să fie numele tău, nou alesule vicepreședinte, ca numele savantului Timoteiu Cipariu și să te avem mulți ani pe ogorul de muncă al neamului nostru“. (Ovații entusiaste).

Urmând la ordinea zilei satorirea locului pentru viitoarea adunare generală, președintele anunță, că s'a primit până acuma, o singură invitație, a oradanilor. Deci locul viitoarei adunări să fixeză Oradeamare.

După acestea D. Andreiu Bârseanu ac-

centuând în cuvinte scurte, dar deosebit de calde și de concise, însămănțata istorică a serbărilor, cari s'au desfășurat în acestea zile la Blaj, cărora li-s'a dat un nimb istoric prin ființa de față a tuturor arhierilor noștri (Aclamații) și prin sborul lui Vlaicu (Puternice ovații), gloria noastră de acum, și, exprimându-și dorința să fim pururea „uniți în cugete și în simțiri“, și să ne întâlnim tot atât de mulți pe viitor, la Oradeamare, — închide adunarea.

Canonicul Dr. Vasile Suciu.

Date biografice.

S'a născut în Copăcel, Țara Oltului, la 13 Ianuarie 1873, din părinți țărani. A terminat liceul în Blaj, trecând examenul de maturitate la 1892. În acest an a fost trimis la Roma în colegiul Sf. Atanasie. Aici la „Propaganda Fide“, care ne-a dat atâtea bărbați ilustrii nouă Românilor, a luat doctoratul în filozofie și teologie. A fost hirotonit tot în Roma la 1895. Intors la Blaj a fost câțeva vreme duhovnic în seminarul teologic dela Bunavestire și catihet la pedagogie. La 1899 a fost numit profesor de dogmatică la facultatea de teologie și la 1900 prefect de studii în seminarul aceleiaș facultăți. La liceu propunea tot din aceeaș vreme dogmatica. Mai târziu a fost trecut ca rector la seminarul vancean al junimei dela gimnaz, iar după trecerea la celea veșnice a regretatului Dr. Aug. Bunea, a fost ales canonic de fundațiune bobiană. Astăzi e tot în fruntea Internatului de băieți pe care îl conduce cu o rară înțelepciune.

Are la activ o intensă activitate literară. A redactat o vreme „Unirea“. Iar pe tărîmul literaturii bisericești și-a câștigat renume la noi, la Români. A scris următoarele cărți:

1. *Hipnotism și Spiritism*. Blaj. 1906.
2. *Teologia dogmatică fundamentală*, volum I, Blaj, 1907.
3. *Teologia dogmatică fundamentală*, volum II, Blaj, 1907.
4. *Teologia dogmatică specială*, volum I, Blaj, 1908.
5. *Teologia dogmatică specială*, volum II, Blaj 1908.
6. *Raportul dintre Religie, Știință și Filozofie*. Blaj și Vălenii de munte. 1910.

Apoi manuale pentru studiul religiei la clasele superioare ale gimnaziului și diferiți articoli în gazetele și revistele dela noi. Lucrează împreună cu Excelența Sa Mitropolitul Dr. V. Mihályi la revidierea și retipărirea cărților noastre bisericești. (Al. m.)

Raportul general

al Comitetului Societății pentru fond de teatru pe anul de gestiune 1910/11.

Onorată adunare generală!

Simțim o bucurie deosebită în sufletul nostru, când ne prezentăm cu Societatea pentru fond de teatru român în orașul Blaj, această veche vatră a luptelor pentru cultura românească.

Locul acesta sacrat prin jertfele sale seculare pentru neam precum și prilejul festiv al adunării, ne sunt în relief ideea continuității luptelor noastre culturale. Locul și prilejul acesta ne fac să simțim, că noi toți

și indeosebi toate societățile noastre culturale alcătuim o zală, care se leagă de o tradiție mărețată prin jertfe și stăruitoare prin muncă și care tinde la un asemenea viitor. Locul și prilejul de azi constituie în sine un control — per eminentiam — sever și cu desăvârșire chemat de a ne judeca pe toți, dacă în activitatea noastră pentru cultura românească am înaintat pe acea cale tradițională a jertfei și a muncii și dacă am urmărit acelaș ideal cultural ca fericirii noștri înaintași.

Având firma credință, că n'am pierdut direcția dată de trecutul nostru și că nu ne-am rătăcit în calea noastră spre viitorul dorit avem onorul să Vă prezentăm și să supunem justei DVoastre aprecieri:

Raportul general

al Comitetului Societății pentru fond de teatru român pe anul de gestiune 1910/11.

Sedințele comitetului. Comitetul s'a întrunit în acest an în 10 ședințe, 2 plenare și 8 la cari au luat parte numai membri domiciliati în Brașov, sediul Societății. Comitetul s'a îngrijit să execute hotărârile adunării generale din urmă, să adm.nistreze și să sporească averea Societății; în fine Comitetul DV. a debătut problemele, pe cari le-a găsit de folos pentru dezvoltarea scopului Societății și a inițiat întru cât s'a putut, aplicarea lor practică.

Chestiunile principale de cari s'a ocupat comitetul în ședințele sale, sunt următoarele.

Modificarea statutelor. Expirând cu anul 1913 periodul de 10 ani, pentru care se determinase, prin principiile depuse în planul de acțiune votat de adunarea generală din 1903, calea de urmat pe timp de 10 ani, în vederea dezvoltării scopului Societății noastre, Comitetul a început a se ocupa de idea: cum să se îndrume activitatea Societății, pentru viitor, potrivit cu puterea, ce reprezintă acum Societatea și potrivit cu problema, ce i-se impune, în baza stadiului ei de dezvoltare de acum.

Purtat de nizuința de o parte de a deschide mai larg teren de activitate pe seama Societății iar de altă parte de a asigura nelmpedecata dezvoltare succesivă a scopului ei, Comitetul a ajuns la convingerea, nutrită altcum de mult de toți aceia, cari se cugetă la binefacerile culturale și artistice, ce ar fi chemată Societatea noastră să reverse asupra neamului nostru din patrie, ca mai întâiu să inițieze modificarea statutelor Societății.

Ultima adunare generală ordinară ținută în Reghinul-săsesc a și dat Comitetului mandat, să se ocupe de chestiunea aceasta și să prezinte propuneri concrete în proxima adunare generală. În baza aceasta Comitetul a pregătit un proiect de modificare a statutelor în sensul conziderațiilor susamintite.

A convocat apoi pentru 6 Nov. 1910 în Brașov o adunare generală extraordinară, în care s'a prezentat proiectul de modificare a statutelor. Adunarea generală a primit proiectul prezentat de Comitet însărcinându-l să înainteze statutele modificate Ministeriului reg. ung. de interne spre aprobare. Ministrul reg. ung. de interne, cu datul de 13 Decembrie 1910, Nr. 175624 din 1910 V-a a și aprobat statutele modificate cu unele mici observări.

Aceste statute aprobate împreună cu observările făcute de dl. ministru le prezentăm On. adunării generale, ca aclus la acest raport sub ./.1.

În baza §. 7. al Statutelor modificate adunarea generală extraordinară din 6 Nov. a. tr. a întregit numărul membrilor din comitet, dela 7 la 9, alegând încă doi membri noi în comitet, anume pe dnii Dr. Iuliu Maniu și Anton Mocsonyi de Foeni. A mai rămas, ca On. adunare generală actuală să aleagă din sânul comitetului un controlor, la postul creat prin §. 7. al statutelor dificate.

(Va urmă).

† Gheorghe Vancea de Buteasa.

A murit încă un stegar din veterana gardă cinstită și creștinească a Blajului: proprietarul Gheorghe Vancea de Buteasa, — nepot al marelui mitropolit odiuioară Vancea.

Familia decedatului a lansat din acest trist incident următorul necrolog:

Cu adâncă durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților trecerea la veșnicie a preascumpului și neuitatului nostru tată, tată crescător, moș și socru Gheorghe Vancea de Buteasa proprietar, întâmplată azi, în 1 Septembrie 1911 la ora 9 a. m., după scurte suferințe, împărtășit fiind cu ss. Sacramente ale muribunzilor, în al 71-lea an al vieții sale.

Rămășițele pământești ale scumpului și neuitatului decedat se vor așeza întru nădejdea învierii, spre veșnică odihnă, Duminică în 3 l. c. la orele 2 1/2 p. m. în cripta familiară din cimiterul comun din loc.

Ion Victor și soția Cornelia n. Deac ca fii. Caius George ca nepot, Mariți Puian măr. Pop, Cornelia Puian măr. Hodosiu ca fiice.

Înmormântarea a avut loc ieri, Duminică, d. a. — fiind de față întregă lamura Blajului în frunte cu Ex. Sa Mitropolitul Dr. Victor Mihály de Apșa. Prohodul l-au celebrat șase preoți din gremiul metropolitan: Canonicele Muntean, dir. I. F. Negruțiu. spiritualul Șt. Roșian, prof. Nic Pop, prof. A. Gajia și revizor I. Coltor — și doi clerici lectori. — La capătul prohodului Spiritualul Seminariului, prof. Ștefan Roșian a parentat în termeni elogioși pe adormitul în Domnul prezentându-l ca o pildă vie, ce a fost în viață: de soț iubitor, părinte exemplar și mai presus de toate: adevărat creștin cu vorba și cu fapta.

Osemintele adormitului au fost astrucate și așezate Duminică în 3 Septembrie n. în cripta familiară din cimiterul comun, întru așteptarea învierii de obște.

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!

Noutăți.

Din Arhidieceză. Cu terminul de 20 Septembrie n. sunt puse la concurs următoarele stațiuni de cantori-învățători la Reghinul săsesc (tr. Reghin), Sântu (tr. Fărăgău). Ulieșul-mare (tr. Pogăceaua). Cincea (tr. Morlaca) — și de învățători în Măhaciu (tr. Arieș) și Lăpuu (tr. Cluj).

Maiestatea Sa Monarhul nostru va mai petrece în Ischl până în 8 Septembrie. Din Ischl va pleca la Schönbrunn.

„Indărăpt la sf. Biserică!“ Atragem luarea aminte a stimatilor noștri cetitori asupra lucrării astfel intitulată, ce începem a publica în partea literară. E o preafrumoasă apologie a religiei creștine, scrisă de neoconvertitul Dr. A. Ruville din prilejul trecerii sale la catolicism și prelucrate pentru foaia noastră spre a fi mai accesibilă publicului cetitor.

Hymen. Dșoara *Mărioara I. Lupan* și Dl. Dr. *Iustin Cl. Iuga* anunță cununia lor care a avut loc Duminică în 3 Septembrie st. n. (21 August st. v.) a. c. la orele 11 a. m. în biserica sf. Nicolae din Brașov-Scheiu.

— *Eugenia Tămaș* și *Alexandru Iunza* anunță cununia lor ce se va celebra Duminică în 10 Septembrie n. a. c. la 3 ore d. a. în biserica gr.-cat. din Abrud.

— *Eugenia Vicaș* și *Octavian Baști*, anunță cununia lor ce se va ține în 14 Sept. n. a. c., la 4 ore p. m., în biserica gr.-cat. din Hădig.

Logodnă. Dșoara *Nelica Morariu* și Dl. *Dimitrie Kővári* din Oradeamare logodiți.

— Dșoara *Susana Pușcariu* și Dl. *George Neamțiu* absolvent de teologie logodiți.

Ungaria preterată. Din Innsbruk se dă știrea, că la conferința de pace internațională — ținută la Bern, toate statele culturale au fost invitate, afară de Ungaria. Presa maghiară plânge pe tema aceasta și constată, că și la conferințele de pace, ținute la 1899 și 1907 în Haga tot așa a pățit Ungaria. Consecvența aceasta provine de-acolo, că invitarea a sunat întotdeauna pentru Austro-ungaria, ca monarhie unitară. De aci veninul!

Media vrăstei omenesti. Zoologii au constatat, că media vrăstei omenesti e: în Svedia 64, în Dania 63, în Norvegia 57, în Anglia 52, în Austro-Ungaria 43, în Germania 40, iar în Franța 56 ani. E interesant, că acești zoologi nu pot da îndrumare, cum să trăiești, cum nu, pentru ca să ajungi o vârstă înaintată. D. e. nici aceea nu se spune, să bei ori să nu bei vin; să fumezi, ori să nu fumezi ș. a. De multe ori recomandă abținerea dela câte ceva interesul prolongării vieții — și numai ce se trezesc desavuati. — Lafontaine d. e. bea cu plăcere și la vrăsta de 80 de ani cafea, macareă zoologii de fel nu recomandă cafeaua multă.

Nou avocat. Dr. *Petru Groza*, aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelaria advocațională în Deva (strada Petőfi Sándor Nr. 4. în fața casei comitatului și vecinătatea tribunalului regesc).

Pentru aeroplanul. Din Paris se dă știrea, că frații Michelin au pus la Aero-club 150 mii franci, din cari să se facă patru premii pentru cele mai bune aeroplanuri militare ce se vor pregăti.

De strigis, quae non sunt, ne mentio fiat — să nu se mai pomenească strigoii, cari nu există. În Septembrie se împlinesc 800 ani dela memorabila dietă din Tarțal (Ungaria de nord), în care regele Coloman a șters părele cu povești despre strigoii și a declarat, că nu există strigoii. Lângă Segedin se vede și azi „Insula-ieputilor“; — pe aceasta ardeau patrioții încă nu cu mult înainte strigoii...

Apel! Peastimate Domnule! Ne rugăm umiliți, nu Vă supere modesta noastră căință. Săraci suntem și sfânta noastră biserică, zidire strâmtă, ni-e mică și nu ne încap. Lăcaș frumos cu turn înalt dorim, ca aici în mezuină, zidirea măreață să vestească neamurilor ce vor să vie, că trăim, ca strajă a credinței, pază și semn, biruind valorile străinismului, ocrotindu-ne de amestec de datini și lege! În numele Domnului ne rugăm, îndurați-Vă cât puteți, din cât Preabunul V'a dat, miluiți-ne, căci din filerii multimei, nădăjdum a aduna sumele cari nouă ne vor asigura Viață, ne vor întări în Credință și ne vor pune stăpâni preste Cultură, iar Dlor-Voastre mângăere Vă vor aduce, că ați pus o piatră în fundament, tare, pe care „porțile iadului nu o vor zdrobi“. Inima Dlor-Voastră de creștini, convingși suntem, ne va cuprinde, ne va ajuta ca sfântul lăcaș ce plănuiim, să vestească din vremuri în vremuri preste întinderi, dragostea de jertfă și iubirea de lege a poporului român. Rugându-ne repetit de sprijinul Dlor-Voastre, am rămas, în Iankahid, (Cottul Torontal) la 20 Iulie 1911. În numele s. biserici gr.-cat. *Valeriu Idvorean*, casarul colectei. *Petru Condea*, paroh gr.-cat.

Imprejurul lumii. Jurnalistul parizian Iaege Schmidt s'a angajat, că va călători împrejurul lumii în restimpul dintre 17 Iulie și 26 August, — deci în patruzeci de zile. Se va vede!

„Icoane din luptele Bisericii“. Le-au răscumparat mai nou dela autor dnii: Protopop *Gheorghe Simu Ibașfalău* 3 cor. Profesor *Petru Tămăianu* Oradeamare 4 cor. Preot *Liviu Iancu Zăbrani* 3 cor.

2—3 absolvenți de liceu sau clerici absolvenți, cari ar dori să urmeze ceva cursuri în București află întreținere completă în un pension privat unde ar face pe corepetitor. A se anunța de urgență la redacția foii noastre.

Pentru năpustiții din Kecskemét au incurs până acum 281.975 coroane 67 fileri, cu dania regelui de 100.000 laolaltă.

Pantelimon, e un nume de oroare în România de-o vreme încoace. — Cutreeră țara cu o bandă de hoți bine înarmați și-și face mendrele cu atâta astuție neajunsă, încât poliția nu i-a putut da de urmă. Mai nou a trimis și scrisoare chiar prefectului din Peatra Neamț somându-i să nu-l circuleze înzădar, căci și așa nu-i va da de urmă. Interesant, că periculosul bandit își află plăcerea în a jefui mai ales pe oamenii dirigătorilor, pe primari, polițiști ș. a.

Posta Redacțiunii.

Din Maramurș. Urmează în nrul viitor. A. M. Chestiunile de natura celor împărtășite, sunt de a se comunica Veneratei Superiorități, care d-sigur va afla leacul potrivit. Noi nu putem face nimic.

A. C. M. Corespondința, la care reflectați, era iscălită de un nume cunoscut, despre care ne vine greu să credem, că a voit să ne comunice lucruri neadevărate, — dv. vă ascundeți sub un pseudonim. De ce? Așa nu putem răspunde nici la întrebarea ce ne faceți.

Se caută doi

Culegători tipografici

Tipografia Sem. Blaj—Balázsfalva

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

68

II.

Mazko și Zbisko, cari s'au fost luptat deja în oastea principelui Vitold nu observă nimic deosebit; dar observă cu atât atât mai vărtos însoțitorul bohem.

Ostașii de rând odihneau sub ceriul liber și numai pe seama ofțierilor ridicară niște șopruri. — Pe Glava l'a surprins mai tare caii mărunței, cari pășteau în apropiere.

— Aici nici nu te poți folosi cu niște cai mari — zise Zbisko, — căci aceia se cufundă prin locurile apătoase.

— Bine, dar caii puternici a germanilor vor face tot fărâma pe ai noștri — adăuse Glava.

— Da, zău — zise Mazko. — Trebuie înse să știi, că aceia sunt mai sprinteni chiar și decât caii tatarilor.

— Tatarii încă sunt slabi și iuți — răspuse Glava — dar ai noștri toți sunt oameni tari și puternici.

Glava cu toate acestea se miră:

— Pentru ce sunt așa de deplorați și intristați?

— Nu sunt intristați, dar așa e naturul lor, — răspuse Zbisko.

Apoi merse îndată cu Mazko în cort.

— Mie mi-ar mai fi plăcut să fi plecat în contra lui Ragneta — zise Glava.

— Pentru ce? — întrebă Mazko.

— Căci cred, că Danusia e acolo. Castelul încă l'am fi ocupat mai ușor căci nu-l păzesc așa bine.

— Oh, dar când vei uita odată pe fata aceea!

— Ea e iubita mea. Și dacă din întâmplare se vestejește în vre-un castel și dacă crezi, că am uitat-o, atunci mai bine vreau să mor.

— Liniștește-te — zise Mazko. Vom afla-o noi mai curând ori mai târziu.

În minutul acela sosi și Skirvoil și zise:

— Plecăm!

— Germanii transportează dușmani în Noul Kovno, duc cu ei și de ale trailului și trebuie să le reținem calea, ca să le luăm proviantul.

— Și cei din oraș știu că vine ceata asta?

— Sigur.

Conziliul de război n'a ținut mult. Adunarea cortul și ostașii se împrăștiară numai decât.

Oștirea pe care o conducea Skiroi eși înaintea trupelor germane, cari aduceau proviantul, iar Zbisko cu a lui se grăbi către fortăreață ca să atace oastea de pază.

De dimineată, Zbisko cu ostașii lui trecu peste Neșan, ce tocmai esundase.

Glava s'a bucurat de lupta ce avea să se întâmple și pentru aceea zise:

— Nu știu cum se vor lupta ostașii noștri, dar sunt convins, că de vom înainta în ordinea de până acum, vom zdrobi pe toți germanii.

— Li vom prinde mai bine de vii — răspuse Zbisko, mai ales pe cavaleri și pe cruciați.

— Pentru ce? — întrebă Glava.

— Ca să-i putem schimba cu ai noștri.

— Crezi, că Danusia mai trăiește? — zise intristat Glava.

— Și eu așa cred — zise Mazko — căci pentru ce ar fi și omorât pe sermana și nevinovata copilă?

— Dar copii lui Vitold? Aceia n'au fost nevinovați?

— E drept, că cruciații sunt fără inimă, dar de nu cumva a uciso Siegfried în Citna, atunci aici trebuie să fie în care-va castel?

— Numai să știu, în care castel — zise Glava. De sigur am ataca acel castel...

— Ce folos? — zise Mazko. Cu lăncile noastre nu putem sparge ziduri.

E adevărat, că aproape întreagă oștirea purta numai lănci.

Într-o dimineată frumoasă mai ajunseră la drumul de țară ce trecea șerpuiind prin pădurea umbroasă.

Glava, care ședea lângă Zbisko, zise încet:

— De vom ataca pe germani, aceia de frică vor preda și castelul.

— Abia cred, — răspuse Zbisko — căci au mulți ostași buni.

— Pst! — strigă Zbisko — acesta e omul nost.

Peste câteva minute se apropie un călăreț și venind în fața lui Zbisko, li zise:

— Deja sosese!

De pe colina din apropiere se observa deja din depărtare ca un nor negru. Sosind din ce în ce mai aproape vedeau că comandantul lor privia din când în când îndărăpt la ostașii lui, cari veniau cântând.

— Cântați numai — zise Glava — îndată veți și juca.

În momentul când au încetat cu cântarea se auzi cărăitura unui vultur. Germanii să înfricară repede. Zbisko intră înaintea cu ostașii lui și după el urmă litvanii. Din deșisul înverzit ieșiră cu toții și cu zgomot năvăliră asupra lor.

Lupta deveni un adevărat măcel. Germanii nu s'au putut folosi de sulitele lor lungi. De scăpare nu putea fi vorba. Cavalerimea ce stătea la spatele pedestrimii continuă lupta și de vre-o patru ori respinse atacul litvanilor, dar înzădar. Aceștia cu bărzile lor ușoare începură să taie picioarele cailor, și astfel îi învinseră.

Conducătorul german se apropie de Zbisko și îi dădu o lovitură puternică, pe care Zbisko o prinse cu scutul.

— Aici — strigă Zbisko.

Glava sări de pe cal și lovi puternic pe comandantul german, care să prăvăli de pe cal.

Abia îi căzu însă și îl recunoscu că-i cavalerul De-Lorsch.

— DeLorsch? — întrebă acum și Zbisko: Eră târziu deja căci cavalerul din Lotharingia zăcea mort.

(va urma)

„Indărăpt la sf. Biserică“

— Cartea unui convertit. —

de Ioan Georgescu.

(Continuare).

1

Pilde și dovezi pentru acestea aflăm ori când și ori unde; nici când însă cu atâtă îmbelșugare ca tocmai în vremurile noastre hipercritice și hiperștiințifice. Începând cu marele Chateaubriand, care pela începutul veacului trecut arăta în numeroasele sale opere ce frumos, poetic și vital, prin urmare indispensabil pentru dezvoltarea normală a națiunii franceze, este creștinismul și sfârșind cu seria de convertiți dela sfârșitul aceluiaș veac: Ferdinand Brunetiere,¹⁾ I. Charles Huysmans²⁾, François Coppée³⁾,

¹⁾ Dela el. derivă celebra frază despre „falimentul științei“. Fiindcă însă de cele mai multeori se abuzează în întrebuintarea ei, ținem să restabilim faptul, că Brunetiere n'a zis despre știință în genere c'a dat faliment, ci numai despre știința contrară religiei care s'a crezut chemată a o înlocui și deslega toate problemele vieții și ale existenței dând o nouă concepție de viață. O astfel de știință, firește, că a trebuit să dea faliment sau bancoteze, ca și o firmă, care i-a asupra și îndatoriri mai grele decât să se poată plăti de ele. Bancrotând deci știința necredincioasă, a învins în schimb religionea care știe da răspunsurile cele mai mulțumitoare la toate acelea întrebări pe care știința le lasă nedeslegate. Partea leului în acest triumf îl revine, zicea mai departe Brunetiere, catolicismului, fiindcă nici o confesiune n'a studiat mai cu temei și mai cu succes chestiunile de contact dintre știință și religie, ca această confesiune care avea atunci de cap al ei pe un Leo XIII. al cărui trei mari idei l-au captivat cu desăvârșire pe Br. anume: 1) că a declarat că Biserica nu e legată de nici o formă de guvernament și că ea prin urmare poate să-și aște locul tot atât de bine într-o republică ca și într-o monarhie; 2) salutarile sale idei și principii de sociologie și 3) idealul măreț al reunirii tuturor confesiunilor creștine într-o singură Biserică, ca să fim cu toții o turmă și un păstor. Stabilite odată aceste două mari adevăruri: a) falimentul științei necredincioase și b) triumful religiei catolice, — Br. se întreabă: Să renunțăm la știință? Și răspunde: nu! Știința-și are sfera sa bine determinată, precum și religia și-o are pe a sa, reclamând totodată pentru sine și morala și deslegarea problemei sociale. Iar dacă suntem de acord, mai spunea Br., în lucrurile de căpetenie cu catolicismul, atunci toate celelalte sunt secundare și nu vor fi în stare a ne reține să aducem orice sacrificii pentru asigurarea progresului societății.

²⁾ Acesta s'a convertit dela cel mai cras naturalism (fusesse tovarășul lui Zola!) la catolicism, intrând în severul ord religios al trapiștilor (cf. operele: *En route* 1895 și *La cathédrale* 1898.)

³⁾ Coppée ne povestește pocăința sa în minunata: „*La bonne souffrance*“, unde spune că odată cu nevinovăția și-a pierdut și credința. Condeul său măiestru de scriitor i-a adus avere și mărire, ba i-a asigurat chiar nemurirea (în Académie). Și cu toate acestea simțea o mare silă de sine însuș, se cugeta întotdeauna cu groază la trecutul său care-l făcea să roșească. Să sbătea însă neputincios, când îndurându-se și spre el bunul Dumnezeu i-a venit într'ajutor curățându-i sufletul de întinăriunea păcatului în apele amare ale suferinței, care a zămisit totodată în sufletul său căința și gândul fericit al spovedaniei creștine.

Paul Bourget¹⁾ din zilele noastre; I. Jørgensen²⁾ (Dania); apoi peste canalul Mânecei în țara lui Albion: Lingard, Thomas Moore, Wiseman și Puseyitii sau Tractarianii profesori la Oxford, Faber, marele scriitor ascetic și până la numeroșii neoconvertiți englezi din zilele noastre; iar în Germania dela Friedrich Stolberg, Schlegel, acel suflet sbuciumat de poet care și-a justificat convertirea în versurile atât de frumoase:

Pöësis fliegt keck zum Urlicht,
Doch von Wachs sind ihre Schwingen;
Sie muss, wo das Alleluja
Tönet, stürzen oder hinknien!

și până la Ruville și alții cari asemenea lui au avut curajul să tragă toate consecințele dictate de convingerile lor. — Înainte de a ne ocupa însă de convertirea atât de interesantă și instructivă a învățatului profesor dela universitatea din Halle Dr. A. Ruville, mai notăm că până și Ungurii pot înregistra un nume de artistă mult apreciată: Renata Erdős.³⁾

Și acum credem că putem reveni la cazul profesorului Dr. A. Ruville, de care merită să ne ocupăm mai deaproape nu numai — ca la orice alt convertit — pentru că ne arată ce mare dar dumnezeesc este credința noastră, pe care noi am căpătat-o de-agata, în care ne-am născut și am crescut, dar la care alții au ajuns numai după mari rătăcirii și grele încercări, ei și

Urmând glasului lui Dumnezeu, care-i vorbea acum atât de dulce, a simțit o mângâiere scufletească ca nici când în trecut, în cât putea scrie în numita operă că cele mai frumoase clipe ale vieții sale sunt acelea, în cari, rugându-se lui Dumnezeu, își închină ispășirea pentru trecut și propusul de îndreptare pentru viitor; clipele în cari îi cerea pacea pe care El ne-a făgăduit-o ce e drept numai dincolo de mormânt, dar pe care, ajutați de darul Lui preasfânt, o putem simți și aici pe pământ...

¹⁾ Amintim numai „La Barricade“ numită astfel fiindcă ne arată relele cari ne bântuie și în potrița cărora trebuie să ne apărăm (să ne baricadam). În deosebi se sbuciuște desordinea și anarhia socială modernă pricinuită de o mulțime de cauze, dar mai ales de ura societății de azi împotriva creștinismului și de cultul ei exagerat pentru puterea absolută a bogăției. Baricadarea societății față de astfel de rele de natură mai mult morală n-o pot face, precum seria nemerit „Journal de Genève“ din prilejul apariției acelei opere, decât cei ce împărtășesc principii nestramutate și veșnice: dragostea de pământul în care ne-am născut și crescut, și care grupează pe oameni în cultul aceleiași tradiții și în serviciul aceleiași steag; disciplina morală, prin care biruința se realizează mai întâi în individ, căci noi nu putem nimic asupra societății, decât în măsura în care putem ceva asupra noastră înșine. A fi tare, iată virtutea esențială. Și această tărie nu numărul, nu uneltele de războiu o dau unui popor, ci energia, pornirea spre sacrificiu, valoarea morală a individului. Acestea sunt singurele temelii ale societății viitoare. Orice altă teorie nu poate decât să desvoalte anarhie în spirite și să grăbească cu iuteală decadența națiunilor.

²⁾ Istoria vieții sale sbuciumate o povestește Jørgensen în frumosul roman: „Unsere liebe Frau von Dänemark“ 1908 Übersetzt von I. Mayrhofer, asupra căruia însă, durere, de astădată cel puțin nu putem înșista.

³⁾ Din prilejul trecerii sale la catolicism, artista a scris cel mai strălucit volum de poezii intitulat: „Aranyveder“ (vadra de aur).

din punct de vedere apologic, fiind scrierile convertiților (mai ales în cazul nostru fiind Ruville un scriitor bine cunoscut pentru lucrările sale referitoare la războiul franco-german din 1870 și întemeierea actualei împărății germane) sunt totodată cele mai bune răspunsuri, ce se pot da din partea noastră atacurilor dușmane; fiind ei cu alte cuvinte dezertorii dușmanilor, ne fac cele mai prețioase servicii prin informațiile ce ne dau despre tabăra dușmană.¹⁾

Conduși de asemenea convingeri vrem să expunem pe scurt pe seama cetitorilor noștri convertirea învățatului profesor precum și nouăle sale convingeri religioase așa după cum se desfac ele din cartea, al cărei titlu²⁾ stă scris în fruntea acestor șire.

(va urmă).

Posta Administrațiunii.

Aknasugatag pe 1911 întreg. *Papfalva* pe timpul din 1/4 1909 până în 1/7 1911. *M-Beld* pe 1911. *Szkeus* pe 1911. *Bujdos* pe 1911 sem. 2-lea. *Alba-Iulia-Lipoveni* pe 1911 întreg. *Bilbor* pe 1911. *Topa deșartă* pe 1911. *Clujmănăstur* pe 1908 și 1909 semestr. prim. *Filea de jos* pe anul 1908 până în 1 Octombrie. Adresa am transcris-o. *Teles* pe 1908 și 1909 sem. 1-iu. *Hărtau* pe 1911 sem. 1-iu. Binevoitori a regulă și restanța de pe anii 1907—1910. *Ziebeli* pe 1911 sem. 2-lea.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

„*Luceafărul*“ Nr. 15—17, 1911 cu următorul sumar bogat și variat: A. Bârseanu: La jubileul de cincizeci de ani al „Asociațiunii“. St. O. Iosif: Bolnav (poezie). Mihail Sadoveanu: Intr'o poiană. Livia Rebreanu, V. Eftimiu, I. U. Soricu: Căntece. I. Agârbiceanu: Frații. Constanța Hodoș: La Intu-

¹⁾ De aici se explică în mare parte deosebirea și neisbânda apologetice creștine moderne față de apologiile din cele dintâi veacuri ale creștinătății. Părinții și scriitorii creștini de atunci erau cu toții neoconvertiți, cari cunoșteau până în rărunchi păgânismul și știau scăderile și erau prin urmare în măsură de a-i grăi la înțeles și la inimă. Să ne gândim numai la un Augustin care trecând însuși prin toate încercările și rătăcirile timpului său, a putut lupta mai apoi cu cea mai desăvârșită izbândă în potrița Maniheismului, Pelagianismului și a celorlalte erezii. Apologetii moderni dimpotrivă sunt aproape toți de aceia cari cunosc prea puțin pe necredincioșii cari sunt afară de Biserică și prin urmare prea puțin în stare de a-i convinge. Cu atât mai de prețuit deci sunt convertiții.

²⁾ „Zurück zur heiligen Kirche“ Erlebnisse und Erkenntnisse eines Konvertiten. 13—18 Auflage Berlin 1910.

neric. Il. Chendi: Cincinat Pavelescu. Maria Cunțan: Madona mării (poezie). Corn. Moldovan: După ploaie. Otilia de Cozmuța: Anatole France. I. U. Soricu: Apostata, Chemare (poezii). Em. Grigorovitz: Dragoste târzie. Vasile Stoica: Cătrene (poezie). Dr. H. P.-Petrescu: Influența curentelor teatrale. Lisandru Teofil: În vis (poezie). Dr. A. Dobrescu: Originea vieții pământene. Dări de seamă: I. L. Vasile Pârvan: Contribuții epigrafice. Il. Chendi. N. N. Beldiceanu: La un han, odată; Constanța Marino Moscu: Ada Lazu. Cronică: Serbările din Blaj. „Cultura creștină“. Un viitor-literat. Operele postume ale lui I. T. Mera. Motive vechi de decorațiune românească. „Bai Ganciu“. „Tribuna“ și „Românul“. Elevul lui Duiliu. Un insultător al scriitorilor. A II-a expoziție de pictură și sculptură a dnei și dlui Iordănescu. Alexandru Dobrescu. Serbările Ligei. Știri din Bucovina. Suflete înstrăinate. Scrisori. Mona Lisa. La Roma. Notițe. — Posta Red. Bibliografie. Ilustrațiuni: Leonardo da Vinci. Mona Lisa (în colorii). I. Iordănescu. A. Dobrescu: Reproduceri artistice. Adaus muzical: I. Mureșianu: Duetul I. din „Erculean“, Cheruvicul.

Antologionul sau Mineial tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Icoane din luptele Bisericii de I. Roșiu, format. 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 colorii. — Prețul 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. *Întreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Buneia“.* Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor“: „Lucrare actuală și de mare diligență... plină de cugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... scl. scl.“

Considerând și scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela *Librăria Arhidiecezană* (Blaj) și dela autor (Blaj „Unirea“.) *Banii de răscumpărare ai fiecăruia se coitează public.*

Apostolul cu litere latine, 32 coale f. 4° cu litere mari și cetete. Să vinde broșat cu 14 cor., legat în piele roșie 22 cor.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

M. Străjan: *Mourtea lui Dante Alighieri* traducere din Silvio Pellico și *Ingerul celor trei nopți*, o veche legendă din viața lui Dante. — Craiova 1911 pag. 16, prețul de 20 bani. Amândouă bucățile ni-se prezintă în o traducere foarte îngrijită și ne descriu în vii colorii câteva clipe din viața marelui geniu al Italiei.

Strin: *Din sârmana mea grădină*, versuri. Orăștie 1911 pag. 63 prețul 1 cor. Partea cea mai mare sunt poesii religioase, iar în cealaltă se cântă Mama. Autorul mănuieste destul de bine versul, fantasia sa însă nu pare destul de bogată, așa cât pe alocuri e banal.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe colori, după originalul pictorului nostru **F. C. Domșa**. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru colori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: *Albumul Bunea* — Blaj—Balázsfalva sau *Librăria semin.*

1. Teologia dogmatică fundamentală de **Dr. V. Suciu prof.**

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5•30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7•30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru bibliotecii. — Să afle de vânzare la *Librăria sem. teol.* Blaj—Balázsfalva.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.

2. Planul de învățământ și îndreptarul metodic. pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școalele cu un învățător	— 80
„ „ „ doi „	1•20
„ „ „ trei „	1.60

plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comandele se pot face la *Tipografia Seminarială.*

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő könyvecske** — *Indice pentru școlile primare primare.* Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte

Se afle de vânzare la *Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.*

Mângăierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fieri trimiși cu mandat postal spedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg. în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiuni de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din **Cuvântările bisericesti** după oratorul *Massillon*, traduse de subscrisul din tomul I. numai foarte puține exemplare mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: *Ioan Genț*, protopop gr.-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

impodobit cu 315 chipuri, de **Dr. Vasile Bianu**, Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfızii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose pinotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, idroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa**.

Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

Se caută 2 băieți pentru franzelăria lui;

PETRU MOGA

Blaj—Balázsfalva. Strada Tipografiei

(67) 4—4

Nrul. 39—1911

69 (2—3)

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea Școlii gr.-cat. din Coșlariu (Koslárd), prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 300 coroane adecă treisute coroane la oficiul parohial gr.-cat. din Coșlariu cel mult până la 15 Septembrie 1911 la 2 ore p. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 20 August 1911 sub Nrul 6642 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din loc.

Coșlariu, la 10 August 1911.

Filip Pojar,
paroh gr. cat.

Petru Bogăiu,
curator.

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se afle de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 2•20 cor.

Nr. 193/1911.

(70) 1—1

Concurs.

Se publică concurs până la 1 Octombrie st. n. a. c. la postul de învățător dirigent dela școala comunală cu 3 puteri didactice din Tohanul-vechiu. Emolumente: 1000 cor. salar fundamental 700 cor. din fondul grănițaresc și 300 cor. din fondul alodial — 100 cor. honorar de dirigent, locuință în natură, $\frac{1}{4}$ jug. de grădină, 16 cor. pașal de cancelarie și eventualele cvincvenale din ajutor de stat. Se cere: cunoștință perfectă a limbilor română și maghiară. Dintre concurenți vor fi preferiți cântăreții cu cunoștințe muzicale (ca să poată forma cor) aparținători religiei gr. cat.

Intru cât învățătorul-dirigent ar fi ales dintre învățătorii actuali dela școala noastră, se va întregi tot pe temeiul acestui concurs și pe lângă cerințele de sus, postul devenit eventual vacant de învățător ordinar. Emolumente: Salar fundamental 1000 cor. din fondul alodial, locuință în natură, $\frac{1}{4}$ jug. de grădină, eventuale cvincvenale din ajutor de stat. Pentru conducerea școlii de repetiție economică (intru cât i-s'ar incredință aceasta) remunerație anuală 100 cor.

Cererile provăzute cu documentele de lipsă sunt a se adresa subscrisului.

Tohanul-vechiu (Ó-Tohán) 27 August 1911.

Moise Brumboiu
paroh, președ. Senat. școl.